

LOUISE PENNY

KUOLLEET HAUDOISSAAN

BAZAR

LOUISE PENNY

KUOLLEET HAUDOISSAAN

Suomentanut Outi Järvinen

BAZAR

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Outi Järvinen
Englanninkielinen alkuteos *Bury Your Dead*
Copyright © Three Pines Creations, Inc 2010
The moral right of the author has been asserted.
Grateful acknowledgement is given for permission to reprint the following:

'Morning in the Burned House' by Margaret Atwood © 1995.
Published by McClelland & Stewart Ltd. Used with permission of the publisher.

'Vapour Trails' by Marylyn Plessner © 2000.
Published by Stephen Jarislowsky. Used with permission of the publisher.

Kannen suunnittelu Perttu Lämsä

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-376-025-7

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale ja Keski-Suomen Sivu Oy
Painettu EU:ssa

*Tämä kirja on omistettu toisille tilaisuuksille –
sekä niiden antajille
että saajille*

HE SÄNTÄSIVÄT PORTAAT YLÖS kaksi askelmaa kerrallaan mutta liikkuvat mahdollisimman hiljaa. Gamache yritti pitää hengityksensä tasaisena, niin kuin olisi vain istuskellut kotona, niin kuin hänellä ei olisi ollut huolen häivää koko maailmassa.

”Sir?” kuului heiveröinen ääni kuulokkeissa.

”Poika, usko kun sanon. Sinulle ei käy kuinkaan.”

Hän toivoi, ettei nuori konstaapeli erottanut, miten kireä hänen äänensä oli ja miten hän ponnisteli kuulostaakseen vahvalta ja varmalta.

”Kyllä minä uskon sen.”

He pääsivät tasanteelle. Komisario Beauvoir pysähtyi ja jäi tuijottamaan päällikköään. Gamache vilkaisi kelloa.

47 sekuntia.

Aikaa oli vielä.

Kuulokkeissa konstaapeli kertoi auringonpaisteesta, joka tuntui niin hyvältä hänen kasvoillaan.

Loputkin poliiseista olivat nyt tasanteella luotiliiveissään, automaattiasetit esillä, silmät tarkkoina. Katse päällikkössään. Ja vierellä komisario Beauvoir odotti hänen päätöstään. Kumpaan suuntaan? He olivat nyt lähellä. Askelen päässä saaliistaan.

Gamache tuijotti hylätyn tehtaan pimeitä, likaisia käytäviä, ensin yhtä, sitten toista.

Ne näyttivät tismalleen samanlaisilta. Rikkonaisista ja likaisista ikkunoista siivilöityi valoa, kun joulukuinen päivä kurkisti sisään.

43 sekuntia.

Hän osoitti päättäväisesti vasemmalle, ja he säntäsivät äännettömään juoksuun kohti käytävän päässä näkyvää ovea. Juostessaan Gamache puristi kivääriään ja puhui kuulokkeiden mikrofoniin.

”Ei syytä pelkoon.”

”Enää neljäkymmentä sekuntia, sir.” Sanat olivat melkein pelkkää läähätystä, niin kuin hänen olisi ollut vaikea hengittää.

”Kuuntele minua”, Gamache sanoi ja heilautti kätensä kohti ovea. Ryhmä juoksi hänen ohitse.

36 sekuntia.

”Minä pidän huolen, ettei sinulle käy kuinka”, Gamache sanoi vakuuttavalla, lujalla äänellä nitistääkseen kaikki vastalauseet. ”Vielä tänä iltana sinä syöt päivällistä perheesi kanssa.”

”Niin, sir.”

Erikoisjoukko asettui molemmin puolin suljettua ovea, jossa oli yksi himmeäksi huurtunut, likainen ikkuna. Läpinäkymätön.

Gamache pysähtyi tuijottamaan ikkunaa käsi kohotettuna ja valmistautui antamaan ryhmälleen käskyn. Rikkokaa lasi. Pelastakaa konstaapeli.

29 sekuntia.

Hänen vierellään seisoi Beauvoir jännittyneenä, valmiina toimintaan.

Liian myöhään rikoskomisario Gamache tajusi tehneensä virheen.

”Ajan kanssa, Armand.”

”*Avec le temps?*” Gamache toisti sanat, vastasi vanhemman miehen hymyyn ja puristi oikean kätensä nyrkkiin. Lopettaakseen tärinän. Tosin se oli niin hienoista, ettei

kukaan takuulla huomannut sitä. Ei tämän quebeciläisen kahvilan tarjoilija, eivät nuo kaksi opiskelijaa, jotka nakuttivat keskittyneesti tietokoneitaan. Ei kukaan.

Paitsi se, joka istui lähinnä.

Hän katsoi Émile Comeauta, joka musersi lehtevää croisantia rauhallisin käsin. Gamachen mentori ja entinen päällikkö oli jo lähes kahdeksankymmenen. Hänen siistit hiuksensa olivat täysin valkoiset, mutta silmälasien takaa katsoivat edelleen terävän siniset silmät. Hän oli hoikka ja hyväkuntonen mies. Silti Armand Gamache näki jokaisella käynnillään, miten kasvot veltostuivat ja liikkeet muuttuivat verkkaisemmiksi.

Avec le temps.

Émile Comeau oli jäänyt leskeksi viisi vuotta sitten, joten hän todella tiesi, miten hitaasti aika saattoi kulua ja miten se kuitenkin lopulta paransi.

Gamachen oma vaimo, Reine-Marie, oli lähtenyt aikaisin aamulla, mutta sitä ennen he olivat viettäneet kokonaisen viikon kolmisiin Émilin kivitalossa, muurin ympäröimässä Quebecin vanhassakaupungissa. He olivat syöneet vaatimatonta illallisia takkatulen ääressä, kävelleet lumen peittämillä kaduilla. Jutelleet. Olleet hiljaa. Lukeneet lehtiä, keskustelleet ajankohtaisista asioista. Kolmestaan. Tai neljästään, jos otti lukuun heidän saksanpaimenkoiransa Henrin.

Ja lähes joka päivä Gamache oli käynyt yksikseen paikallisessa kirjastossa lukemassa.

Émile ja Reine-Marie olivat sallineet sen hänelle, sillä he näkivät, että hän kaipasi nyt seuraa mutta myös yksinäisyyttä.

Ja sitten olikin jo Reine-Marien ollut aika lähteä. Hyvästelyään Émilin hän oli kääntynyt miehensä puoleen. Tuon pitkän, tyynen miehen, joka piti hyvistä kirjoista ja pitkistä kävelyistä enemmän kuin mistään muusta. Reilusti yli viisikymppisenä hän näytti enemmänkin professorilta kuin rikoskomisariolta, joka johti Kanadan arvostetuinta murha-

ryhmää, Sûreté du Québeciä. Hän saattoi vaimonsa autolle ja raaputti jään pois tuulilasista.

”Ei sinun tarvitse lähteä.” Gamache hymyili hänelle kirpeässä aamussa. Henri istui lumipenkassa katselemassa heitä.

”Tiedän. Mutta teidän pitää olla rauhassa kahdestaan. Näen kyllä, miten te katselette toisianne.”

”Kaipaavastiko?” kysyi Gamache nauraen. ”Meidän olisi pitänyt olla hienotunteisempia.”

”Vaimo tietää aina.” Reine-Marie katsoi syvälle miehensä ruskeisiin silmiin. Tällä oli hattu päässään, ja sen alta pilkottavat kiharat olivat selvästi harmaantuneet. Samoin parta. Gamachella oli vuosia ollut vain viikset, mutta kaiken tapahtuneen jälkeen hän oli kasvattanut itselleen siistin parran. Reine-Marie oli alkanut tottua siihen.

Hän oli hetken vaiti. Pitäisikö hänen sanoa se? Nykyään se oli aina mielessä ja kielellä, mutta joitain asioita vain oli turha muuttaa puheeksi. Kyllä hän tiesi, ettei sitä puhumalla saisi tapahtumaan. Sillä jos saisi, hän olisi jo ympäröinyt miehensä sanoilla, kietonut ne tiukasti hänen ympärilleen.

”Tule kotiin sitten, kun siltä tuntuu”, hän sanoi sen sijaan kepeällä äänellä.

Gamache suuteli vaimoaan. ”Tulen. Muutama päivä tässä vielä menee, enintään viikko. Soita kun pääset perille.”

”*D'accord.*” Hän istui autoon.

”*Je t'aime.*” Gamache sanoi, työnsi lapasensa ikkunasta ja kosketti vaimon olkapäätä.

*Muista olla varovainen, Reine-Marien ajatukset kirkui-
vat. Pysy turvassa. Lähde mukaan kotiin. Ole varovainen, ole
varovainen.*

Hän painoi oman kätensä Gamachen käden päälle. ”*Je t'aime.*”

Ja sitten hän lähti ajamaan kohti Montrealia ja katseli taka-
peilistä miestänsä, joka seisoi aikaisen aamun hiljaisuudessa

Henri vierellään. Molemmat katselivat hänen peräänsä, kunnes hän katosi näkyvistä.

Ja he seisoivat katselemassa vielä senkin jälkeen. Sitten rikoskomisario otti lapion ja puhdisti hitaasti portaat, lepäsi hetken käsivarret ristittyinä lapionvarrella ja ihaili auringon ensisäteiden kimallusta uudella hangella. Se ei näyttänyt niinkään valkealta vaan kalpean siniseltä, ja se tuikki pikkuruisten prismojen lailla siellä, minne hiutaleita oli eniten leijailut ja kasaantunut. Lumi sinkosi taivaalta satavan valon takaisin, niin kuin olisi ollut elossa ja hieman pahankurisella päällä.

Sellaista oli elämä muurien ympäröimässä vanhassakaupungissa. Leppoisaa ja vilkasta, ikivanhaa ja hyvin elävää.

Rikoskomisario kauhaisi lunta kämmeniinsä ja paineli sen palloksi. Henri kavahti saman tien pystyyn ja heilutti häntäänsä niin, että koko takamus viuhtoi puolelta toiselle. Sen katse porautui lumipalloon.

Gamache heitti pallon ilmaan. Koira loikkasi ja louskaisi hampaansa sen ympärille, ja kun se palasi taas neljälle jalalleen, se oli jälleen kerran yllättynyt siitä, että niin vahvasti olemassa oleva asia oli äkkiä kadonnut.

Noin vain.

Mutta seuraavalla kerralla se onnistuisi.

Gamachea nauratti. Henri saattoi hyvin olla oikeassa.

Juuri silloin Émile astui ulos ovesta. Hän oli varustautunut muhkealla talvitakilla purevaan helmikuun pakkaseen.

”Oletko valmis?” Hän painoi pipon päähänsä, veti sen alas otsalle ja korvien päälle, ja kiskoi käteensä paksut lapaset, jotka muistuttivat melkein nyrkkeilyhanskoja.

”Mihin? Piiritykseenkö?”

”Aamiaiselle, *mon vieux*. Tulehan nyt, ennen kuin croisantit menevät parempiin suihin.”

Hän tosiaan osasi panna liikettä entiseen alaiseensa. Hän itse harppoi edellä lumen peittämälle kadulle, eikä jäänyt

odottamaan, että Gamache sai lapionsa paikoilleen. Näköjään myös muut Quebec Cityn asukkaat olivat heränneet uuteen päivään. He olivat kömpineet aamun arkaan valoon ja lapioivat nyt lunta tai raaputtivat jäätä autojensa ikkunoista tai kulkivat jo kohti *boulangerieta* saadakseen joka-aamuisen patonkinsa ja *cafénsa*.

Miehet astelivat Henri kannoillaan rue Saint-Jeania pitkin, kahviloiden ja matkamuistomyymälöiden ohi, pienelle kadulle nimeltä rue Couillard. Siellä oli Chez Temporel.

He olivat käyneet tässä samassa kahvilassa jo viisitoista vuotta, siitä saakka, kun poliisipäällikkö Émile Comeau oli jäänyt eläkkeelle ja muuttanut Quebecin vanhaankaupunkiin ja Gamache oli alkanut vieraillla hänen luonaan nauttiakseen mentorinsa seurasta ja auttaakseen pienissä askareissa, joita tahtoi kasaantua. Lumenluonnissa, puunkannossa, ikkunoiden tilkitsemisessä vedolta. Mutta tämä vierailu oli erilainen kuin yhtenäkkään aikaisempaan talvena.

Tällä kertaa se oli nimittäin Gamache, joka kaipasi apua.

”No niin.” Émile nojautui taaksepäin *café au lait* -muki hoikkien käsiensä välissä. ”Mitenkäs tutkimukset sujuvat?”

”En ole vielä löytänyt mitään todisteita siitä, että kapteeni Cook olisi tosiaan tavannut Bougainvillen ennen Québecin taistelua. Mutta siitä on 250 vuotta. Asiakirjat ovat hajallaan, jos niitä on edes kunnolla laadittu. Tiedän, että todisteita vielä löytyy”, Gamache sanoi. ”Se on uskomaton kirjasto, Émile. Siellä on aineistoa vuosisatojen takaa.”

Comeau kuunteli, kun hän kertoi historiallisen seuran kirjastosta, jonka ikivanhoista opuksista hän keräsi tiedonmurusia kauan sitten käydyistä – ja hävitystä – taistelusta. Ainakin Comeaun näkökulmasta se oli hävitty. Näkikö hän viimeinkin tutun pilkkeen Armandin katseessa? Noissa silmissä, joihin hän oli niin monta kertaa tuijottanut järjettömien rikosten tapahtumapaikoilla, kun he olivat yhdessä

jahdanneet murhaajia. Kun he olivat kiireesti kolunneet metsiä ja kyliä ja peltoaukeita, käyneet läpi johtolankoja ja todisteita ja epäilyksiä. *Ja syöksyin suuren synkän pelon kUILUUN* – säe tuli Émilen mieleen, kun hän muisteli niitä päiviä. Niin, se oli osuvasti sanottu. *Pelon kUILU*. Se avautui sekä heidän että murhaajan edessä. Kaikkiällä, joka puolella provinssia, molemmin puolin niitä pöytiä, joiden ääressä he olivat yhdessä istuneet. Aivan niin kuin nytkin.

Mutta heidän oli aika toipua murhista. Ei enää tappamista, ei enää kuolemaa. Armand oli nähnyt liikaa sitä kaikkea viime aikoina. Ei, parempi uppoutua historiaan, kauan sitten kadonneiden ihmisten elämään. Antautua älyllisiin ponnistuksiin ja välttää muunlaisia.

Henri liikehti levottomasti pöydän vierellä. Gamache sieltä hajamielisenä saksanpaimenkoiran päätä, ja jälleen Émile huomasi, miten hänen kätensä tärisi. Tällä kertaa vain hienoisesti, mutta toisinaan paljon enemmän. Ja joskus ei lainkaan. Se oli paljastava yksityiskohta, ja Émile tiesi hyvin, miten kamalista asioista se kertoi.

Kunpa hän olisi voinut ottaa tuon käden omaansa, pidellä sitä tiukasti ja vakuuttaa, että kaikki olisi vielä hyvin. Hän oli aivan varma, että olisi.

Ajan kanssa.

Kun hän nyt katseli Armand Gamachea, hän pani taas merkille rosoisen arven vasemmassa ohimossa ja siistin parran, jonka tämä oli vastikään antanut kasvaa. Jotta ihmiset lakkaisivat tuijottamasta. Jotta ihmiset eivät tunnistaisi Quebecin tunnetuinta poliisia.

Mutta ei se tietenkään auttanut. Ei Armand Gamache loppujen lopuksi ihmisten katseilta piileskellyt.

Chez Temporelin tarjoilija toi heille lisää kahvia.

”*Merci, Danielle*”, he sanoivat yhteen ääneen, ja lähtiesään tarjoilija hymyili noille kahdelle, jotka olivat niin

erinäköisiä mutta kuitenkin niin samanlaisia.

He joivat kahvia ja söivät aamiaista – *pain au chocolat* ja *croissants aux amandes* – ja puhuivat Quebecin karnevaaleista, sillä ne alkaisivat illalla. Välillä he vain olivat hiljaa ja katselivat miehiä ja naisia, jotka kiirehtivät jääkylmillä kaduilla työpaikoilleen. Joku oli raaputtanut kolmilehtisen apilan pöydän keskellä olevaan lommoon. Émile hankasi sitä sormellaan.

Ja mietti, milloin Armand alkaisi jutella siitä, mitä oli tapahtunut.

Kello oli kymmenen kolmekymmentä, ja Literary and Historical Societyyn kuukausittainen johtokunnan kokous oli alkamassa. Vuosikausia kokoukset oli pidetty aina iltaisin, kun kirjasto oli suljettuna, mutta jossain vaiheessa huomattiin, että jäseniä ilmaantui paikalle koko ajan vähemmän.

Niinpä puheenjohtaja Porter Wilson oli vaihtanut ajan-kohtaa. Ainakin hän uskoi vaihtaneensa. Ainakin kokouksen pöytäkirjasta ilmeni, että se oli ollut hänen ehdotuksensa, vaikka hän itse muisteli vastustaneensa muutosta.

Tässä he nyt kuitenkin olivat, pitämässä kokousta heti aamusta kuten jo muutaman vuoden tätä ennen. Jäsenet olivat mukautuneet muutokseen, ja samoin oli Porter itse. Olihan hänen ollut pakko, jos se kerran oli ollut hänen oma ajatuksensa.

Ylipäätään oli ihme, että he sopeutuivat. Viimeksi heidät oli pakotettu muutokseen silloin, kun tuolien kulunut nahkaverhoilu oli ollut pakko vaihtaa, ja siitäkin oli jo kuusi-kymmentä vuotta. Jäsenet muistivat edelleen isät ja äidit ja isovanhemmat eri puolilla tuoliverhoilun suurta Masonin-Dixonin linjaa. He muistivat sapekkaat sanat, joita oli lausuttu vain suljettujen ovien ja käännettyjen selkien takana, mutta lasten kuullen kuitenkin. Eivätkä nämä lapset olleet kuudessakymmenessäkolmessa vuodessakaan unohtaneet,

miten vanha musta nahka kavalasti vaihdettiin uuteen mustaan nahkaan.

Kun Porter nyt pöydän päässä veti tuolin esiin, hän huomasi, että verhoilu näytti kuluneelta. Hän istahti nopeasti, jotta kukaan ei näkisi sitä, ei ainakaan hän itse.

Pieni nippu papereita oli asetettu siististi puiselle pöydälle hänen kohdalleen niin kuin kaikkien muidenkin kohdalle. Elizabeth MacWhirter oli valmistellut aineiston kokousta varten. Porter tutkaili Elizabethia katseellaan. Vaatimattoman näköinen, pitkä, hoikka nainen. Sellainen hän oli ainakin ollut aikojen alussa. Nykyään hän näytti vain pakastekuivatulta. Muinaiselta vainajalta, joka oli löytynyt ikijään keskeltä – selvästi ihminen, mutta harmaaksi näivettynyt. Yllään hänellä oli sininen, käytännöllinen leninki, hyvä leikkaus ja arvatenkin erittäin laadukas kangas, olihan Elizabeth kunnianarvoisaa sukua. MacWhirtereillä oli tunnetusti varaa. Ei niinkään terveyttä tai älyä. Hänen veljensäkin oli myynyt merikuljetusimperiuminsa kymmenen vuotta liian myöhään. Mutta rahaa heillä silti oli edelleen. Elizabeth oli ehkä älyllisesti hieman hidas, Porter mietti, mutta hyvin tunnollinen. Ei johtajatyyppejä, ei mikään visionääri. Ei lainkaan heitä, jotka pitävät perikadon partaalla hoippuvan yhteisön kasassa. Toisin kuin Porter itse, joka puolestaan oli juuri heitä. Kuten oli ollut hänen isänsäkin. Ja isoisänsä.

Sillä Quebecin vanhojen muurien sisällä oli pieni englanninkielinen yhteisö, joka oli tosiaan ollut perikadon partaalla jo sukupolvien ajan. Joskus uhka oli hieman pienempi, joskus hyvin suuri, mutta se oli alituisen olemassa eikä koskaan täysin kadonnut. Ja täsmälleen samoilla sanoilla olisi voinut kuvailla koko englanninkielistä yhteisöä.

Porter Wilson ei ollut osallistunut sotaan, sillä ensin hän oli ollut liian nuori ja sitten liian vanha. Mutta oli myös toisenlaisia sotia. Hän ja muut johtokunnan jäsenet tiesivät

käyvänsä jatkuvaa kamppailua, ja salaa hän epäili, että lopulta he häviäisivät.

Elizabeth MacWhirther oli ovella ottamassa vastaan muita johtokunnan jäseniä, ja hän vilkaisi pöydän ääressä istuvaa Porter Wilsonia, joka oli keskittynyt muistiinpanoihinsa.

Porter oli saanut elämässään paljon aikaan, Elizabeth tiesi sen hyvin. Hän oli perustanut kuoron ja harrastajateatterin, ja hän oli myös sairaalan laajennuksen takana. Kaiken sen hän oli saanut aikaan silkalla tahdonvoimalla ja persoonallaan. Mutta epäilemättä hänen aikaansaannoksensa olisivat olleet vielä mittavampia, jos hän olisi suostunut ottamaan vastaan apua ja neuvoja.

Hänen persoonallisuutensa sekä sytytti että kahlitsi muita ihmisiä. Miten paljon hän olisikaan saavuttanut, jos olisi ollut luonteeltaan lempeämpi? Toisaalta samassa ihmisessä harvoin oli sekä tuota tietynlaista energiaa että lempeyttä, ja sellainen yhdistelmä oli aina täysin pysäyttämätön.

Porter ei ollut pysäyttämätön. Itse asiassa hän pysäytti itse itsensä. Häntä ei enää siedetty missään muussa johtokunnassa. Elizabeth oli tutustunut Porteriin koulussa seitsemänkymmentä vuotta sitten. Poika oli syönyt lounaansa joka päivä yksin, ja hän oli mennyt seuraksi. Porter oli kuvitellut, että Elizabeth oli tullut vain maineikkaan Wilsonin suvun vetämänä, ja oli suhtautunut häneen kylmäkiskoisesti.

Silti Elizabeth oli sitkeästi hakeutunut hänen seuraansa. Ei hän ollut pojasta erityisesti pitänyt, mutta hän tiesi yhden tosiasian, jonka Porter Wilson itse tajuaisi vasta kymmeniä vuosia myöhemmin. Quebecin englanninkieliset asukkaat eivät enää olleet yliverlaisia. He eivät enää olleet yhteisön taloudellinen lippulaiva eivätkä edes välttämätön risteilyalus.

He olivat pelkkä hylky. Tuuliajolla. Ja sellaisessa päätissa miehistön kannattaa pitää yhtä.

Elizabeth MacWhirther oli ymmärtänyt tilanteen. Ja aina kun Porter keikutti venettä, hän vakautti sen.

Hän katsoi nyt Porter Wilsonia ja näki pienen, vilkkaan miehen tupeessaan. Omat hiukset, ne mitä vielä oli jäljellä, hän oli värjännyt niin mustiksi, että nahkatuolit saivat hävetä sen rinnalla. Ruskeat silmät vilkuilivat hermostuneesti ympärille.

Ensimmäisenä saapui vanhin johtokunnan jäsen, herra Blake. Historiallisen seuran kirjasto oli käytännössä hänen toinen kotinsa. Kun hän riisui takkinsa, sen alta paljastui tuttu sotisopa, harmaa puku, pesulan jäljiltä moitteettoman valkoinen paita ja sininen silkkisolmio. Hän oli aina täydellisen huoliteltu. Todellinen herrasmies, joka sai Elizabethin tuntemaan itsensä nuoreksi ja kauniiksi. Kiusallisessa teini-iässään Elizabeth oli ollut hyvin ihastunut kaksikymppiiseen Blakeen.

Hän oli ollut puoleensavetävä mies silloin, ja hän oli sitä vielä kuusikymmentä vuotta myöhemminkin, vaikka hiukset olivat ohentuneet ja muuttuneet valkoisiksi, eikä vartalo enää ollut jäntevä vaan hieman tanakoitunut. Silmät olivat kuitenkin edelleen älykkäät ja eloiset, sydän suuri ja vahva.

”Elizabeth”, herra Blake sanoi hymyillen, tarttui hänen käteensä ja piteli hetken kiinni. Ei liian kauan, ei liian tuttavallisesti. Juuri sillä tavoin, että Elizabeth tiesi tulleensa pidellyksi.

Hän istui paikalleen tuolille, joka Elizabethin mielestä olisi pitänyt uusia. Mutta niin olisi totuuden nimessä pitänyt uusia myös herra Blake. Ja kaikki heidät muutkin.

Mitä tapahtuisi, kun he kuolisivat pois, eikä Literary and Historical Societyn johtokunnasta olisi jäljellä enää muuta kuin kuluneita, tyhjiä tuoleja?

”Selvä, käydäänpä asiaan. Kirjasto aukeaa tunnin kuluttua.”

Tom Hancock saapui paikalle Ken Haslam kannoillaan. Ne kaksi olivat nykyään erottamattomat, sillä he kuuluivat samaan joukkueeseen siinä naurettavassa kilpailussa.

Tom oli Elizabethin riemuvoitto. Hänen toivonsa. Eikä ainoastaan siksi, että Tom oli viereisen St Andrewin presbyterikirkon pastori.

Hän oli uusi tulokas tässä yhteisössä, sillä hän oli muuttanut Quebeciin vasta kolme vuotta sitten. Lisäksi hän oli nuori myös iältään – kolmekymmentäkolme, puolet nuorempi kuin seuraavaksi nuorin johtokunnan jäsen. Ei lainkaan kyyninen, ei ollenkaan väsähtänyt. Hän uskoi, että uusia jäseniä ilmaantuisi hänen seurakuntaansa ja että englanninkieliset asukkaat hankkisivat lisää vauvoja ja haluaisivat jäädä perheineen tänne asumaan. Hän uskoi, että Quebecin kaupunginhallitus järjestäisi lupauksensa mukaan angloille tasa-arvoiset työmarkkinat. Ja terveystalvelut omalla kielellään. Ja koulutusta. Ja vanhainkoteja, jotta he kaiken toivon heitettyään voisivat vielä kuolinvuoteellaan kuulla oman äidinkielensä sanoja.

Hän oli saanut heidät uskomaan, ettei kaikki ollut mennyttä. Ja ehkä jopa näkemään tilanteen jonain muuna kuin sodankäyntinä. Ajattelemaan, ettei tämä ehkä ollutkaan mitään kammottavaa jatkumoa Abrahamin kentän taistelulle – jonka englanninkieliset tällä erää häviäisivät. Elizabeth katseli kenraali James Wolfen patsasta, joka jostain syystä oli omituisen pieni. 250 vuotta sitten käydyn taistelun sankari ja marttyyri seisoj historiallisen seuran kirjaston yllä niin kuin puinen syytös. Niin kuin se olisi todistanut heidän pikkumaisia kahinoitaan ja muistuttanut siitä suuresta taistelusta, jonka hän itse oli käynyt heidän vuokseen. Hän oli kuollut, mutta sitä ennen hän oli saanut hurmeisen voiton

paikallisen viljelijän pelloilla. Voittanut sodan ja turvannut Quebecin angloille. Ainakin paperilla.

Ja nyt kenraali Wolfe katseli tämän kauniin vanhan kirjaston nurkasta alas heihin. Alaspäin monessa mielessä, ajatteli Elizabeth.

”Mitä Ken?” Tom kysyi istuessaan vanhemman miehen viereen. ”Onko kunto kohdallaan? Oletko valmis kisaan?”

Elizabeth ei kuullut Kenin vastausta, mutta ei hän odottanutkaan kuulevansa. Ohuet huulet liikkuiivat ja muodostivat sanoja, mutta koskaan niitä ei kuullut.

Kaikki kuitenkin vaikenivat kuuntelemaan, saattaisihan tämä olla se päivä, jolloin Ken päästäisi suustaan kuiskausta kovemman äänen. Mutta ei. Tom Hancock kuitenkin vastasi hänelle, niin kuin he tosiaan olisivat keskustelleet.

Elizabeth arvosti sitä. Tom ei pitänyt Keniä tyhmänä, vaikka tämä oli niin hiljainen. Elizabeth nimittäin tiesi, että tämä oli kaikkea muuta. Kuusikymmentäviisivuotiaana Ken oli heistä kaikista menestynein. Hän oli perustanut kukoistavan yrityksen, ja nyt hän oli tehnyt toisenkin merkittävän teon.

Hän oli ilmoittautunut siihen kammottavaan jäämelontakilpailuun. Tom Hancockin joukkueeseen. Hän olisi joukkueensa vanhin jäsen – ehkä koko kisan vanhin. Ehkä hän oli vanhin kilpailija kautta aikojen.

Elizabeth katseli noita kahta miestä, hiljaista ja rauhallista Keniä sekä nuorta, vahvaa ja komeaa Tomia, eikä hän voinut olla ajattelematta, että jollakin tavalla he ymmärsivät toisiaan. Kenties kumpikin jätti asioita sanomatta ääneen.

Hän oli ennenkin ihmetellyt Tom Hancockia. Miksi tämä oli päättänyt tulla pastoriksi tänne, miksi tämä oli päättänyt pysyä Quebecin vanhankaupungin muurien sisäpuolella. Hän tiesi, että vain tietty luonne valitsi asuinpaikan, joka muistutti linnoitusta.

KUOLEMA KULKEE QUEBECIN KADUILLA

Armand Gamache on saapunut joulukuiseen Quebecin kaupunkiin, joka valmistautuu vuotuisen Talvikarnevaalin loisteeseen. Mutta Gamache ei ole matkustanut kaupunkiin juhliakseen vaan saadakseen etäisyyttä traagisesti epäonnistuneen rikostutkinnan aiheuttamiin traumoihin.

Rikokset eivät kuitenkaan jätä Gamachea rauhaan, sillä kaupunginkirjaston kellarista löytyy kaupungin perustajan Samuel de Champlainin jäämistöä pakkomielleisesti etsineen historioitsijan ruumis. Virkavapaalla oleva Gamache sotkeutuu mukaan tapaukseen, joka uhkaa syyttää kaupungin englannin- ja ranskankielisten ryhmien valmiiksi riitaisat välit ilmiliekkeihin. Haudattiinko de Champlainin mukana niin suuri salaisuus, että joku olisi valmis murhaamaan sen säilyttääkseen?

Kuolleet haudoissaan on **Louise Pennyn** dekkarisarjan kuudes osa. Se tempaisee lukijan pois Three Pinesin kylän tutusta idyllistä seuraamaan rikostutkimusta, jonka jäljet ulottuvat 1600-luvulle asti.

**”Armand Gamache on monin tavoin
ilahduttava poikkeus fiktiivisten rikos-
komisarioiden joukossa.”**

– Ruumiin kulttuuri kirjasta *Kiveen hakattu kuolema*

